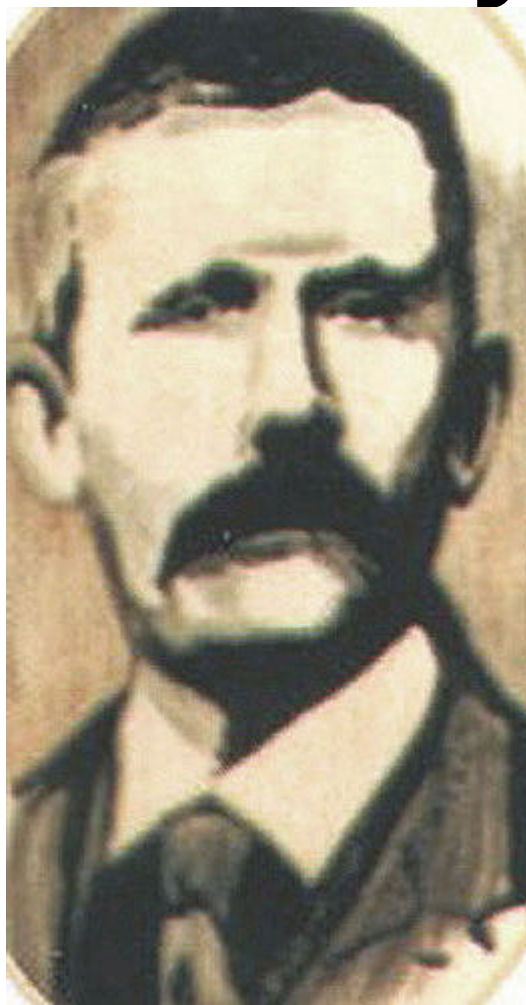

Pla Homeyer

PLA DE RECUPERACIÓ DE LES AUS AQUÀTIQUES CATALOGADES EN PERILL D'EXTINCIÓ DE LES BALEARS:

- Bitó (*Botaurus stellaris*)
- Toret (*Ardeola ralloides*)
- Rosseta (*Marmaronetta angustirostris*)
- Ànnera capblanca (*Oxyura leucocephala*)
- Fotja banyuda (*Fulica cristata*)

NOVEMBRE 2007

1. INTRODUCCIÓ

D'acord amb l'article 7.3 del Decret 75/2005, de 8 de juliol, pel qual es crea el Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades i d'Especial Protecció, les Àrees Biològiques Crítiques i el Consell Assessor de Fauna i Flora de les Illes Balears, se podran agrupar en un sol pla les espècies catalogades de característiques comunes en requeriments i mesures de conservació.

Per aquest motiu, i per donar compliment a l'obligació d'aprovar plans per a les espècies catalogades, s'han agrupat en el present pla de recuperació les cinc espècies d'aus aquàtiques catalogades presents a les Balears, totes elles En Perill d'Extinció (R. D. 439/1990):

- Bitó (*Botaurus stellaris*)
- Toret (*Ardeola ralloides*)
- Rosseta (*Marmaronetta angustirostris*)
- Ànnera capblanca (*Oxyura leucocephala*)
- Fotja banyuda (*Fulica cristata*)

Els motius són que, en gran part, comparteixen les mateixes localitats, els mateixos problemes, se troben en situacions de conservació més o manco semblants i la majoria d'accions per a impulsar les seves poblacions són compartides o complementàries.

Hi ha una sisena espècie d'aquàtica catalogada En Perill d'Extinció, la parda (*Aythya nyroca*), que no ha estat inclosa dins aquest pla ja que només és present a Balears com a hivernant i migrant rar, sense cap indicatiu de reproducció. Els esforços per a la recuperació d'aquesta espècie s'han d'executar a altres regions on s'hi troba el gruix de la seva població nidificant, així com a altres indrets on migra i hiverna de manera més abundant i regular.

Per facilitat de cita del document i en honor de la memòria del primer naturalista que va esmentar la presència a les Balears de bona part d'aquestes espècies, hem denominat el document 'Pla Homeyer'. Alexander von Homeyer (1834-1903) fou un oficial de l'exèrcit prussià i reconegut ornitòleg. Es va interessar sobre tot per les papallones i els aucells. A la seva mort, deixà una completa col·lecció d'uns 900 ous, més de 7.000 pells (que es conserven al Staatliches Naturhistorisches Museum, Braunschweig, Alemanya) i més de 150 articles d'aus. A la primavera del 1861 va visitar Mallorca i Menorca i realitzà un gran nombre d'observacions d'aucells que va plasmar a diversos articles (com *Die Balearen*, al *Journal für Ornithologie*, núm. 10 -1862- i 11 -1863). Destaquen les seves cites de cria de flamenc (*Phoenicopterus roseus*), de bec vermell (*Netta rufina*), de gall faver (*Porphyrio porphyrio*) i de Fotja banyuda (*Fulica cristata*) (Jurado, 2001).

2. SINOPSIS BIOLÒGIQUES

Bitó (*Botaurus stellaris*)

El bitó és un agró (família Ardeidae), de 70-80 cm de llarg, robust, de coll gruixat, potes relativament curtes i plomatge marró, molt críptic. Viu amagat entre el canyet, i rares vegades se'l veu volant, solitari i a baixa altura. Quan se sent amenaçat se manté immòbil amb el coll i el bec en posició vertical. És més fàcil sentir-lo que observar-lo, quan els mascles emeten la seva veu territorial, generalment de vespre: un bramul ofegat repetit a curts intervals, que se sent des de molt enfora i que ha motivat algunes llegendes (per exemple, a la zona de s'Albufera se l'anomenava 'sa por de sa bufera'). Selecciona amples extensions de canyet, i s'alimenta de peixos, amfibis i altres animals aquàtics a zones d'aigües lliures obertes entre els canyissars (De Juana i Varela, 2000). És territorial i de

costums solitàries. Nidifica en terra, sobre un caramull de canyet i joncs, revestint la depressió central amb materials més fins. Per a la cria, sembla ser bastant exigent amb les condicions de l'hàbitat, necessita aigua dolça de 20-30 cm de profunditat al mes d'abril i canyet no molt vell. Fora de l'època de cria és menys exigent en aquest sentit. És polígam, malgrat que possiblement només a les zones d'alta densitat (Bertolero i Soto-Largo, 2003). No se coneixen molt bé els detalls de la seva cria, sembla que pon fins a sis ous entre l'abril i el maig, i que el període d'incubació és de 25-26 dies (Avellà i Muñoz, 1997). És sedentari, amb dispersions pre-nupcials i arribada d'exemplars del nord d'Europa a l'hivern (Bertolero i Soto-Largo, 2003). A Balears, és considerada sedentària a Mallorca, migrant i hivernant rar a Mallorca i Menorca i accidental a Eivissa i Formentera (Martínez *et al.*, 2006; Suárez *et al.*, 2006).

Toret (*Ardeola ralloides*)

Altre agró (família Ardeidae), petit (40-48 cm de llarg), de bec llarg i negre a la punta. Durant l'època de cria el seu plomatge al dors i parts superiors del cos torna de tonalitats daurades i vermelloses, i del cap surten llargues plomes de color blanc amb ès voreres negres. Coa, ales i ventre de color blanc, molt visible en vol. Ulls grocs i potes vermelles. Els adults reproductors tenen el bec blavós. Els joves són marrons amb el coll estriat. És un agró poc gregari. L'hàbitat que sembla usar amb preferència són zones inundades amb aigua dolça, neta i una mica corrent. Estableix petites colònies de cria a la vegetació de ribera, al sí de colònies d'altres agrons (com l'agró blanc, l'esplugabous i l'orval). És en general diürn o crepuscular, alimentant-se a les zones de maresma, llacunes i arrossars, on captura granots, petits peixos i insectes aquàtics (De Juana i Varela, 2000). Fa un niu amb forma d'embut, entre els d'altres aus i, si és en arbre, a les branques inferiors. Pon 4-5 ous, entre finals de maig i començaments de juny, que són incubats durant 22-24 dies. Els polls s'estan al niu un mes. Arriben a la maduresa als tres anys de vida. És un agró estival, que a l'hivern migra al sud del Sàhara, malgrat que s'ha detectat l'hivernada d'alguns exemplars al sud de la península Ibèrica (Pérez-Aranda *et al.*, 2003). A Balears se considera estival rar a Mallorca i migrant escàs (Martínez *et al.*, 2006) i també s'ha detectat a l'hivern (un exemplar a s'Albufera; Suárez *et al.*, 2006).

Rosseta (*Marmaronetta angustirostris*)

Ànnera nedadora (família Anatidae) de mida mitjana (39-42 cm de llarg) i uns 400-500 grams. Plomatge poc vistós, de color terrós amb taques clares, te un redol més fosc al voltant dels ulls. Ala sense mirall. Silueta fina, de coll i bec llargs. Normalment vola solitària o en petits grups. Se troba a llacunes i bases poc fondes, dolces o salabroses, amb molta vegetació (De Juana i Varela, 2000). S'alimenta d'insectes, mol·luscs, plantes aquàtiques, etc., a profunditats menors de 20 cm. Probablement és una espècie pròpia d'ambients fluctuants, de manera que els anys en que troba condicions favorables, fa postes molt grans (fins a 14 ous) (Green, 1998). La femella fa el niu entre taques de vegetació tant sobre l'aigua com a terra, i el cobreix amb plomes i vegetació seca. És freqüent el parasitisme intraespecífic, essent les postes de més de 14 ous segurament de més d'una femella. Són covats durant 25-27 dies. Una alta proporció de polls que neixen arriben a volar (amb uns 50 dies d'edat), ja que els pares els cuiden amb molta cura. Arriben a la maduresa sexual a l'any de vida. És considerada un anàtid nòmada, realitza moviments no cíclics, més bé oportunistes d'acord amb la disponibilitat d'aigua. En general, se pot dir que hi ha una migració cap al sud a l'hivern, però el període i la seva importància varia molt cada any (Green, 1993). A Balears, és un migrant rar i estival rar a s'Albufera (Martínez *et al.*, 2006).

Ànnera capblanca (*Oxyura leucocephala*)

Ànnera cabussadora (família Anatidae) de 43-48 cm de llarg i entre 400 i 800 grams de pes, essent les femelles mes petites. El més significatiu és el seu bec, gran, amb la base molt gruixuda i de color blau viu als mascles reproductors. És un ànec robust, de coll curt i cap gran, amb una coa llarga i freqüentment erecta. El cap és blanc als mascles adults i

l·listat en les femelles i joves. Ales curtes i de color marró. Rarament vola. Viu a llacunes, embassaments o graveres, d'aigües dolces o salines, relativament profundes (0,5-3 metres de fondària) i amb abundant vegetació subaquàtica i perimetral. S'alimenta d'insectes, mol·luscs i crustàcies i també de plantes. Poc gregària, sobre tot a l'època de cria, i d'hàbits nocturns (De Juana i Varela, 2000). Comença a criar a finals de l'hivern. Fan el niu sobre l'aigua, damunt de la vegetació emergent, o aprofiten nius d'altres aquàtiques (com la fotja comú). Ponen 4-9 ous entre l'abril i el juliol, que son covats per la femella. També ella cuida dels polls fins que tenen unes poques setmanes d'edat. Són nidífugs, insectívors i s'independitzen als 15-20 dies. Quan acaba la cria, tornen a congregar-se en grups. Es pot considerar sedentària, amb moviments dispersius lligats a les condicions de l'hàbitat.

Fotja banyuda (*Fulica cristata*)

Au aquàtica de la família Rallidae (ràl·lids), d'uns 40 cm de llarg i completament negra. És molt semblant a la fotja comú (*Fulica atra*), però els adults tenen dos petits monyons vermells sobre l'escudet frontal, més evidents durant la cria. Bec blavós, en comparació amb l'escudet frontal blanc. Té el coll més llarg, el cap més quadrangular i la coa més elevada sobre l'aigua, que la fotja comú (De Juana i Varela, 2000). S'alimenta capbussant-se, principalment de macròfits submergits i flotants, i també d'invertebrats. Fa el niu de canyes seques a la vorera o flotant damunt l'aigua. Mostra un sever comportament territorial durant la cria. Pon entre 5-7 ous (pot haver segona posta), entre el febrer i l'agost (la majoria a l'abril i el maig), que cova durant 25-28 dies. Els polls són nidífugs. Una vegada acabada la cria, se torna més gregària, i a l'hivern se mescla amb els esbarts de fotja comuna. Fonamentalment sedentària, malgrat que pot efectuar desplaçaments dispersius, motivats sobre tot per la manca d'aigua.

3. DISTRIBUCIÓ

En primer lloc, la taula 1 mostra la distribució de cites de les espècies a les principals zones humides de Balears, publicades en els darrers 10 anys. A més, d'acord amb les cites registrades entre el 1993 i el 2006, s'han valorat quines són les zones humides més importants per a la conservació d'aquestes aquàtiques (taula 2 i mapa 1). L'annex I inclou mapes de la distribució mundial de les cinc espècies.

	Bitó	Toret	Rosseta	Ànnera capblanca	Fotja banyuda
S'Albufera	Cria (2-10 parelles). Nombroses cites en migració i menys l'hivern.	Cria (8-10 parelles). Nombroses cites en migració i una l'hivern.	Cria (1-2 parelles, 7 anys). Nombroses cites en migració.	Alliberats 70 exemplars entre 1993 i 2004. Cria (1 parella, 5 anys).	Alliberats 46 exemplars entre 2004 i 2007. Cria 2-5 parelles des de 2004. Població estimada al 2007 de 25-30 exs.
S'Albufereta	Possible cria. 1 cita (migració tardor) i 1 cita a l'hivern.	3 cites (migració primavera)			Alliberats 6 exemplars tardor 2007
Prat de Sant Jordi	1 cita (migració primavera)	4 cites (migració sobre tot primavera)			
Bassa de Lluriac	5 cites (migració tardor i primavera)	5 cites (migració primavera)	1 cita (migració primavera)		
S'Albufera des Grau	1 cita (migració primavera)	10 cites (migració sobre tot primavera)			
Ses Salines d'Eivissa i Formentera		17 cites (migració sobre tot primavera)	4 cites (migració tardor i primavera)		
Salobrar de Campos		3 cites (migració primavera)	2 cites (migració tardor)		
Golf Son Muntaner		2 cites (migració tardor i primavera)			
Es Prat de ses Monges		1 cita (migració primavera)			
Torrent de Canyamel		1 cita (migració primavera)			1 exemplar permanent des de 2004
Prat de Son Bou		1 cita (migració primavera)			

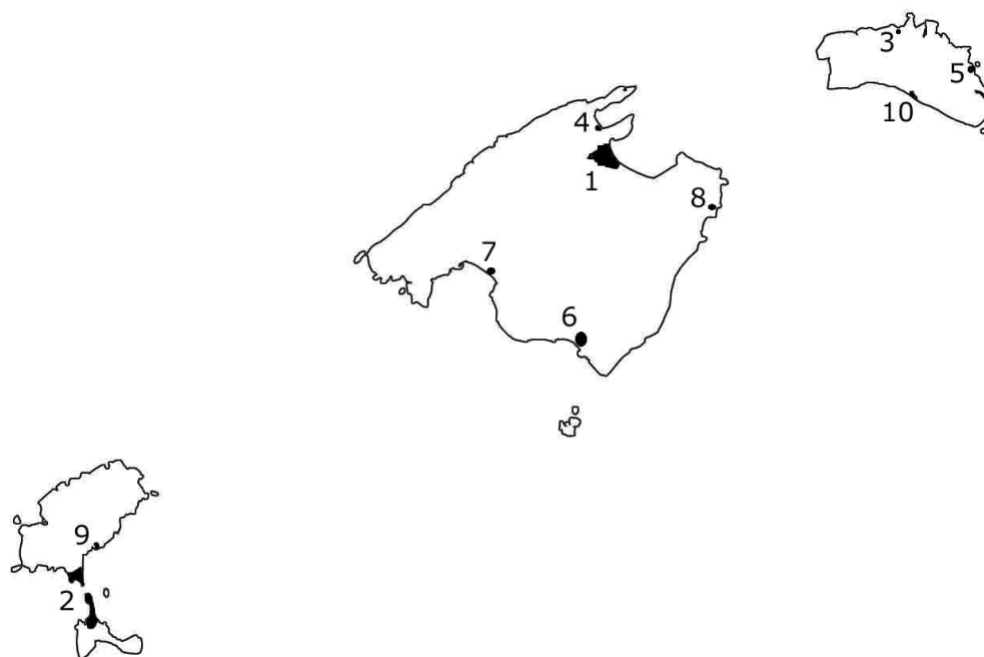
Taula 1. Distribució de les observacions publicades de les cinc espècies objecte d'aquest pla de recuperació en els darrers 10 anys (1997-2006), a les principals zones humides de Balears. Fonts: Muntaner, 2002; Rebassa, 2006; Rebassa i Vicens, com. pers.; Varis autors a: López-Jurado, 1999; López-Jurado, 2000; López-Jurado i CR-GOB, 2001; Riera et al., 2001; López-Jurado y CR-GOB, 2002; González et al., 2002; Rebassa et al., 2003; Suárez et al., 2004; Suárez et al., 2005; Martínez et al., 2006; González et al., 2007.

	Importància sobre 25	Categoria	Bitó	Toret	Rosseta	Ànnera capblanca	Fotja banyuda
S'Albufera de Mallorca (Mallorca)	25	A	5	5	5	5	5
Ses Salines Eivissa i Formentera	6	B		3	3		
Bassa de Lluriac (Menorca)	6	B	3	2	1		
s'Albufereta (Mallorca)	5	B	3	2			
S'Albufera des Grau (Menorca)	4	B	2	2			
Salobrar de Campos (Mallorca)	4	B		2	2		
Es Prat de Sant Jordi (Mallorca)	3	C	1	2			
Torrent de Canyamel (Mallorca)	2	C		1			1
Es Prat de ses Monges (Eivissa)	1	C		1			
Prat de Son Bou (Menorca)	1	C		1			

Taula 2. Zones humides de importància a Balears per a la conservació de les cinc espècies d'aus aquàtiques amenaçades, d'acord amb el nombre de cites registrades entre el 1997 i el 2006 (veure text i mapa 1).

D'acord amb el nombre de cites registrades de cada espècie des del 1997 al 2006, s'ha atorgat una puntuació (5-3-2-1) segons la importància de cada zona humida per a cada una de les cinc espècies d'aus aquàtiques objecte d'aquest pla de recuperació i, si hi ha al manco una cita de cria, s'han atorgat 5 punts. Els resultats se mostren a la taula 2.

La zona amb més importància per a la conservació de totes cinc espècies és, evidentment, s'Albufera de Mallorca. Aquesta és la única zona humida on crien aquestes espècies a Balears. El següent grup en importància (categoria B) està format per les zones on més s'han registrat les espècies fora de s'Albufera, en migració, que són Ses Salines d'Eivissa i Formentera, la bassa de Lluriac, s'Albufereta, s'Albufera des Grau i el Salobrar de Campos. A les zones dins la categoria C s'han observat les espècies en migració però en menor freqüència: Es Prat de Sant Jordi, el torrent de Canyamel, Es Prat de ses Monges i el Prat de Son Bou.

Mapa 1. Localització de les zones humides de les Balears més importants per a les cinc espècies d'aus aquàtiques En Perill d'Extinció. Per ordre de importància:

1 S'Albufera de Mallorca	6 Salobrar de Campos
2 Ses Salines d'Eivissa i Formentera	7 Prat de Sant Jordi
3 Bassa de Lluriac	8 Torrent de Canyamel
4 S'Albufereta	9 Es Prat de Ses Monges
5 S'Albufera des Grau	10 Es Prat de Son Bou

4. DEMOGRAFÍA

La taula 3 inclou els efectius reproductors mundials, a Europa, a Espanya i a les Balears de cada una de les aquàtiques objecte d'aquest pla de recuperació, i a continuació, se resumeixen les dades demogràfiques de cada espècie per a les Balears, que estan ampliat a l'annex II.

Espècie	Efectius mundials (Wetlands International, 2006)	Efectius europeus (BirdLife International, 2004)	Efectius espanyols	Població balear (veure annex II)
Bitó	88.000-112.000 pp	34.000-54.000 pp	25 Mascles territ. (Bertolero i Soto-largo, 2003)	Fluctua de 2 a 10 pp
Toret	118.000-230.000 pp	18.000-27.000 pp	850-1.100 pp (Pérez- Aranda <i>et al.</i> , 2003)	8-10 pp
Rosseta	4.500-8.500 pp	390-1.000 pp	30-200 pp (Green <i>et al.</i> , 2003)	1-2 pp
Ànnera Capblanca	2.600-4.400 pp	550-1.400 pp	2.300 ind (Torres- Esquivias, 2003)	0-1 pp
Fotja banyuda	336.000-337.000 pp	80 pp	80 pp (Amat i Raya, 2003)	2-5 pp

Taula 3. Efectius demogràfics coneguts de les espècies d'aquàtiques objecte d'aquest pla de recuperació.

Bitó (*Botaurus stellaris*): Extingit de Balears a la dècada dels 70 com a reproductor, a començaments de la dècada de 1990, va tornar a recolonitzar de manera natural

s'Albufera, únic indret on cria actualment, malgrat que se sospita que també ho pot fer a s'Albufereta. Altre indret on s'hi podria instal·lar com a reproductor es el prat de Son Bou. Durant la migració, és present també a altres illes de manera rara (Menorca) o accidental (Eivissa i Formentera). Darrerament, s'està observant a s'Albufera i s'Albufereta també a l'hivern.

Toret (*Ardeola ralloides*): Podria haver nidificat a s'Albufera fins als anys 60, però no hi ha documentació precisa. Va de manera natural a partir de 1997, segurament atret per la creixent colònia d'altres ardèids. Amb una gestió adequada també podria criar a s'Albufereta. Durant les migracions està present de manera escassa a Mallorca i Menorca, essent més rara a les Pitiüses. S'ha detectat qualche exemplar durant l'hivern a s'Albufera.

Roseta (*Marmaronetta angustirostris*): La primera cita de cria és d'una parella al 1967 al Salobrar de Campos. No hi ha noves observacions de reproducció fins al 1997 a s'Albufera de Mallorca, on ho ha continuat fent de manera irregular. Pel seu caràcter, molt discret, és possible que hi hagi, almenys esporàdicament, nidificació a alguna altra localitat. Un altre indret adequat per a la reproducció son Ses Salines d'Eivissa. A partir del 2002 se comencen a observar a s'Albufera més individus en migració, i també comença a ser més freqüent a altres zones humides de Mallorca, Menorca i Eivissa.

Ànnera capblanca (*Oxyura leucocephala*): A Balears, al 1992 se documentà la presència històrica de l'ànnera capblanca a Mallorca. El Govern de les Illes Balears comença un projecte per a la seva reintroducció i des de 1993 s'han produït tres alliberacions a s'Albufera, d'un total de 71 exemplars. Ha criat cinc anys, però sembla que no s'ha aclimatat com s'esperava i la seva població ha anant minvant fins que al 2005 només ha quedat un únic exemplar mascle.

Fotja banyuda (*Fulica cristata*): Extingida com a reproductora, probablement a començaments del s. XX. Al 2004 se va iniciar un projecte per a la seva reintroducció. Entre el 2004 i el 2007 s'han alliberat un total 46 exemplars a s'Albufera i 8 a s'Albufereta. Al mateix any 2004 se van detectar les primeres parelles reproductores, que s'han anant incrementant any rere any.

5. AMENACES ACTUALS

Hi ha amenaces o factors limitants que afecten a les cinc aus aquàtiques i altres que afecten només a una d'elles, el que s'indica entre parèntesi.

- **Limitació de l'hàbitat adequat (totes):** És la limitació actual més important i que afecta a totes les espècies objecte d'aquest pla. Moltes zones humides han desaparegut en els darrers segles (com el prat de Magaluf, el prat de Sóller, el de Sant Jordi o ses Feixes d'Eivissa) i les restants han perdut superfície i/o qualitat de l'hàbitat. Totes aquestes espècies d'aus aquàtiques se troben ara en fase de recuperació i el seu major impediment és la manca d'hàbitats adients per a instal·lar-se com a reproductores i, també, fora de l'època de cria (migració i hivernada). El bitó, el toret i la rosseta han reaccionat molt positivament a l'adequada protecció i gestió de l'hàbitat de s'Albufera de Mallorca, que ha permès la seva recolonització com a reproductors de manera natural. L'ànnera capblanca i la fotja banyuda han requerit de la reintroducció per a tornar a ser presents. Però és evident que la expansió de totes elles cap a altres zones humides se troba amb dificultats de disponibilitat d'hàbitat idoni, inclús la reintroducció de l'ànnera capblanca no està lliure de problemes relacionats amb l'hàbitat. La progressiva salinització de s'Albufera de Mallorca, que ja està afectant a la vegetació de manera localitzada, pot suposar un problema en el futur per a espècies lligades al canyet com el bitó.

	Espai Natural Protegit	Lloc Ramsar	Xarxa Natura 2000	ANEI
S'Albufera de Mallorca	Parc Natural	si	100% LIC i ZEPA	si
Ses Salines Eivissa i Formentera	Parc Natural	si	100% LIC i ZEPA	si
Bassa de Lluriac	--	--	100% LIC i ZEPA	si
S'Albufereta	Reserva Natural	--	100% LIC i ZEPA	si
S'Albufera des Grau	Parc Natural	--	100% LIC i ZEPA	si
Salobrar de Campos	--	--	100% LIC i ZEPA	si
Prat de Sant Jordi	--	--	--	--
Torrent de Canyamel	--	--	--	si
Es Prat de ses Monges	--	--	--	--
Prat de Son Bou	--	--	100% LIC i ZEPA	si

Taula 4. Figures de protecció oficial de les zones humides importants per a aquestes cinc espècies d'aus aquàtiques En Perill d'Extinció.

La protecció oficial de l'hàbitat ha millorat molt en les darreres dècades, i actualment el 70% de les zones importants per a les cinc aus En Perill d'Extinció compten amb alguna figura de protecció de l'hàbitat (veure taula 4). La protecció del Parc Natural de s'Albufera de Mallorca, del Parc Natural de Ses Salines d'Eivissa i Formentera, el Parc Natural de s'Albufera des Grau i de la Reserva Natural de s'Albufereta ha suposat un gran avanç en la conservació a llarg termini de les zones humides a Balears. La vigilància, seguiment i gestió del medi per a afavorir aquestes aus encara resta per implantar a la majoria de les zones.

Les principals zones humides de Balears se troben protegides com a Àrees Naturals d'Especial Interès (ANEI), el que impedeix la construcció al seu interior, però la protecció del Prat de Sant Jordi i del Prat de ses Monges encara no està garantida.

Dues zones estan incloses a la llista Ramsar de zones humides de importància internacional: s'Albufera de Mallorca i Ses Salines d'Eivissa i Formentera.

Quasi totes les zones humides se troben designades ZEPA per a la conservació d'aus aquàtiques, malgrat que només s'Albufera de Mallorca (bitó, toret i ànnera capblanca) i Ses Salines d'Eivissa i Formentera (toret) han estat designades ZEPA per a alguna de les espècies objecte d'aquest pla.

- **Contaminació (totes):** La qualitat de les aigües de les zones humides on estan presents aquestes espècies no sempre és prou bona. S'han detectat episodis puntuals de contaminació (aigües no depurades provinents de fora del Parc) a s'Albufera que han causat la mort de fotges banyudes. Per altra banda, no se coneix la incidència de la contaminació d'origen tant industrial com agrícola a aquestes aus a s'Albufera de Mallorca. Per exemple, el toret s'alimenta molt sovint als conreus d'arròs (coneguts localment com 'veles') dels voltants del Parc Natural de s'Albufera de Mallorca, on s'apliquen productes pesticides. També el bitó podria estar resultant afectat.
- **Línies elèctriques (totes):** Les línies elèctriques al voltants de les zones humides són causa de la mort per col·lisió d'aus aquàtiques. Hi ha línies que ja s'han enterrat o senyalitzat, com per exemple la que travessava ses Salines d'Eivissa, la que anava pel Gran Canal fins a sa Roca a s'Albufera de Mallorca, ja sense servei, a la qual se van treure els cables i s'han instal·lat dispositius anti col·lisió a s'Albufera. Però encara queden línies perilloses, com per exemple la que va per les salines de la Sal Rossa (dins el Parc Natural de Ses Salines d'Eivissa), que va causar la mort a un exemplar de rosseta al 1998, a més de flamencs i corpetasses.
- **Atropellament a carreteres (fotja banyuda):** També les carreteres que se troben als voltants de les zones humides o que les travessen són causa de baixes entre la fauna aquàtica, no només aus. Al 2004, se va detectar la mort per atropellament d'un

exemplar de fotja banyuda (una de les reintroduïdes) a la carretera del Murterar, a la perifèria del Parc Natural de s'Albufera de Mallorca. La fotja banyuda és l'espècie que se pot veure més afectada per aquest problema ja que la resta no travessen camins per anar d'una llacuna a una altra si no que van volant. També hi ha hagut atropellaments de galls favers (*Porphyrio porphyrio*). Tot i que la importància d'aquest factor és secundària, cal tenir-lo present per adoptar mesures correctores que beneficiaran un conjunt d'espècies més ampli.

6. AMENACES POTENCIALS

- **Caça d'anàtides (rosseta, ànnera capblanca i fotja banyuda):** La caça d'anàtides a l'hivern pot produir algunes baixes entre aquestes tres espècies per confusió amb altres espècies considerades cinegètiques. Tanmateix, atès que la caça està prohibida o molt restringida a les zones humides més importants, aquest factor es considera poc rellevant, i sols cal tenir-lo present a la zona de Ses Veles de Muro i Sa Pobla.
- **Plumbisme (rosseta, ànnera capblanca i fotja banyuda):** La ingestió de plom acumulat al fons de les llacunes amb tradició cinegètica per part d'algunes aus aquàtiques provoca una intoxicació mortal anomenada plumbisme. Afecta a espècies d'aus aquàtiques que consumeixen grava del fons de les llacunes per a facilitar la digestió de l'aliment, si les llacunes tenen grans acumulacions de perdigons també se'ls empassen. El plom roman al pedrer de les aus uns 20 dies, temps durant el qual l'animal se va intoxicant. El plumbisme ha causat la mort de rossetes i ànneres capblanques a les zones humides d'Alacant (Svanberg *et al.*, 2006) i també s'ha detectat a fotja comú, però en menor grau. Sabem que la concentració de perdigons a certes zones insulars és important, però no coneixem cap cas d'afecció local a les espècies incloses en el present pla.
- **Hibridació amb espècies introduïdes (ànnera capblanca):** La hibridació amb l'ànnera de Jamaica (*Oxyura jamaicensis*), espècie exòtica que ha proliferat a Europa provinent d'exemplars fugits, és uns dels problemes més greus que té l'ànnera capblanca, ja que a més els híbrids són fèrtils. Els mascles d'ànnera de Jamaica són més agressius que els de la capblanca a l'hora d'aconseguir una femella. Des del 1988 se dur a terme una campanya d'eradicació de l'ànnera de Jamaica a Europa, amb bons resultats. El projecte de reintroducció de l'ànnera capblanca a Balears considerava que la de Jamaica no arribaria a Balears ja que la mar fa de barrera. A més, al 1993 se va prohibir per decret a Balears l'entrada i possessió d'ous, polls o adults d'altres espècies de la tribu *Oxyurini* excepte *O. leucocephala*, per tal d'evitar l'arribada de *O. jamaicensis* captives. Però al desembre de 2001 se va detectar un exemplar jove d'un any a s'Albufera des Grau a Menorca, que després va ser observat a Lluriac; va ser abatut per motius de conservació dies més tard (Muntaner, 2002).

7. SITUACIÓ DE CONSERVACIÓ

Totes aquestes aus tenen poblacions molt amenaçades no només a Balears, si no també a la regió mediterrània occidental (veure taula 5). Estan actualment en augment i expansió, lleugera o moderadament, però encara s'enfronten a molts de problemes, sobre tot a la manca d'hàbitat adequat.

El bitó, el toret i la rosseta han retornat a Balears com a reproductors a la dècada de 1990, quan les seves poblacions més properes estaven greument amenaçades. En part per aquest motiu i per trobar-se molt localitzades (només crien a un indret) tenen poblacions molt reduïdes el que els situa en una situació molt vulnerable que seria millorada si estenguessin la seva cria a altres localitats.

Tant l'ànnera capblanca com la fotja banyuda són espècies extingides com a reproductores a Balears, que no podien colonitzar de manera natural ja que no migren (a diferència del bitó, el toret i la rosseta). De manera que estan presents de nou a Balears mitjançant projectes de reintroducció. L'ànnera capblanca de moment s'està adaptant amb dificultat, segurament per manca hàbitat idoni mentre que la fotja banyuda sí s'està adaptant malgrat que encara requereix l'alliberació de més efectius.

	Mundial	Europa	Espanya	Balears
Bitó	Preocupació menor (LC)	SPEC 3 ¹	En Perill Crític (CR)	En Perill Crític (CR)
Toret	Preocupació menor (LC)	SPEC 3 ¹	Quasi Amenat (NT)	En Perill (EN)
Rosseta	Vulnerable (VU)	SPEC 1 ²	En Perill Crític (CR)	En Perill Crític (CR)
Ànnera capblanca	En Perill (EN)	SPEC 1 ²	En Perill (EN)	En Perill Crític (CR; com a no reproductor)
Fotja banyuda	Preocupació menor (LC)	SPEC 3 ¹	En Perill (EN)	No Avaluat (NE)

Taula 5. Avaluació de l'estat d'amenaça de les cinc espècies a nivell mundial (IUCN, 2007), a Europa (BirdLife International, 2004), a Espanya (Madroño et al., 2003) i a Balears (Viada, 2006).

En resum, les cinc espècies objecte d'aquest pla, malgrat el seu delicat estat de conservació a Europa i Espanya, estan en fase de recolonització a Balears (bé natural, bé reintroduïdes), motiu pel qual tenen poblacions molt petites i se troben localitzades com a reproductores a una única localitat. El factor limitant més important, malgrat que no l'únic, per a la seva recuperació poblacional és la reduïda disponibilitat d'hàbitat.

8. OBJECTIU GENERAL

Situar els efectius poblacionals de les espècies objecte del pla en els nivells demogràfics més elevats que permetin els seus hàbitats a les Balears, inclosa la gestió i recuperació de les localitats potencialment favorables.

9. OBJECTIUS ESPECÍFICS

1. Assegurar la protecció de les zones humides més importants a Balears per a les aus aquàtiques i desenvolupar una gestió efectiva.
2. Minimitzar les amenaces directes constatades i possibles que afecten aquestes aus aquàtiques.
3. Potenciar l'hàbitat a les zones humides per a la instal·lació d'aus aquàtiques com a reproductores.
4. Millorar hàbitats artificials (camps de golf, llacunes de depuradores) per a afavorir la presència i cria d'aus aquàtiques.
5. Reforçar, si s'escau, les poblacions d'aus aquàtiques.
6. Millorar el coneixement que se té de la biologia i ecologia de les aus aquàtiques a Balears.
7. Incrementar la sensibilitat de la població local envers la conservació de les aus aquàtiques i el seu medi natural.

¹ SPEC 3: espècie no concentrada a Europa però amb estat de conservació desfavorable a Europa.

² SPEC 1: espècie concentrada a Europa que requereix mesures de conservació a nivell mundial.

10. OBJECTIUS DEMOGRÀFICS

Assolir aquests objectius demogràfics queda molt condicionat a les condicions hídriques dels anys d'aplicació del pla, i que ara per ara no se poden preveure ni s'hi pot actuar per modificar-les (per exemple, un període de sequera). Malgrat això, la situació actual és favorable i el compliment dels següents objectius demogràfics al final de l'execució del pla se consideraria una millora significativa en l'estat de conservació de les espècies.

Bitó: Reproducció regular a més d'una localitat, i efectius balears superiors als deu mascles cantors de mitja anual.

Toret: Reproducció regular a més d'una localitat, i el total igual o superior a les 20 parelles de mitja anual.

Rosseta: Reproducció regular a més d'una localitat, i el total igual o superior a les 12 parelles de mitja anual.

Ànnera capblanca: Assentament d'una població reproductora de més de 5 parelles.

Fotja banyuda: Reproducció regular a més d'una localitat, i el total igual o superior a les 50 parelles de mitja anual.

11. ACCIONS

Objectiu 1. Assegurar la protecció de les zones humides més importants a Balears per a les aus aquàtiques i desenvolupar una gestió efectiva.

Acció 1. Realitzar millores d'hàbitat al Parc Natural de s'Albufera de Mallorca: Per tal d'afavorir aquestes cinc espècies són necessàries una sèrie d'actuacions. Una d'elles és restaurar la qualitat de l'aigua del Gran Canal i recuperar l'estany des Rotlos (hàbitat idoni per a l'ànnera capblanca: d'aigua dolça i fonda). És necessari continuar amb la gestió dels nivells d'aigües (per retenir la major quantitat possible d'aigua dolça, d'acord amb el PRUG), ja que és necessari també controlar i evitar la salinització de zones interiors. Així mateix, cal continuar amb la gestió de canyet per tal d'obrir aigües lliures que beneficiïn directament al bitó, això se pot fer tant amb gestió ramadera com amb cremes controlades.

Prioritat: Molt alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (Espais de Natura).

Acció 2. Gestió de nivells i vegetació a la Reserva Natural de s'Albufereta: En aquest cas, el que se pretén és millorar l'hàbitat per tal que s'Albufereta pugui ser àrea de reproducció del bitó, el toret, l'ànnera capblanca i la fotja banyuda. És, doncs, necessari gestionar les llacunes més profundes de s'Albufereta per tal de crear hàbitat que permeti la presència i cria de l'ànnera capblanca (creació de estanys profunds d'aigua dolça). També s'han de gestionar els nivells d'aigua per retenir al màxim l'aigua dolça, sobre tot al mes d'abril, i per mantenir d'aigües obertes, per beneficiar directament al bitó.

Prioritat: Molt alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (Espais de Natura).

Acció 3. Protegir de manera efectiva el Salobrar de Campos: S'ha de impulsar la protecció del Salobrar de Campos com a Espai Natural Protegit, mitjançant la redacció prèvia d'un Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals (PORN), de manera que estigui sotmès a una gestió per a la conservació i que se puguin dur a terme actuacions de millora de l'hàbitat que permetin l'assentament d'aquestes espècies com a reproductores, especialment la rosseta ja que hi ha antecedents de cria.

Prioritat: Molt alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (DG Biodiversitat)

Acció 4. Declarar com a Àrees Biològiques Crítiques el prat de Son Bou i es Prat de Ses Monges. Aquestes zones humides, malgrat se troben envoltades d'àrees urbanitzades, encara mantenen un potencial significatiu com a llocs de pas i hivernada, i inclús de nidificació (cas del bitó a Son Bou), per a aquestes i altres aus aquàtiques. Per la seva ubicació són punts estratègics de pas migratori per al bitó, el toret i la rosseta. La seva declaració com a Àrea Biològica Crítica assegurarà la conservació a llarg termini de la superfície d'hàbitat natural encara restant i amb les disposicions de vigilància, seguiment i gestió que siguin necessàries, aquestes zones podran augmentar la seva capacitat per a allotjar aus aquàtiques.

Prioritat: Molt alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient.(DG Protecció d'Espècies).

Acció 5. Revisar i actualitzar les dades de les fitxes administratives de les ZEPA (Natura 2000): Se tracta d'incloure les cinc espècies a les fitxes d'aquelles Zones d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPA) on hi son presents, no només com a reproductores. Aquesta mesura és important ja que si no figuren a les fitxes la ZEPA no ha estat declarada per a la seva conservació i, per exemple, no se poden demanar ajuts europeus destinats a aquestes espècies a aquests llocs. Aquesta actualització s'ha de comunicar a la Comissió Europea per que sigui efectiva.

Prioritat: Mitjana.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient.(Dg Protecció d'Espècies i DG Biodiversitat).

Objectiu 2. Minimitzar les amenaces directes constatades i possibles que afecten aquestes aus aquàtiques.

Acció 6. Completar les mesures de correcció de línies elèctriques a zones humides: Modificar, mitjançant l'aïllament d'elements, la senyalització dels cables o el soterrament, les línies elèctriques a totes les zones humides importants per a les aus aquàtiques objecte d'aquest pla. Aquesta acció, que se desenvoluparà dins el marc del Projecte Avilínia, inclourà no només les línies que travessin les zones humides si no també les que se trobin als seus voltants, malgrat que no s'hi hagin registrat aus mortes, com a acció preventiva.

Prioritat: Molt alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (DG Protecció d'Espècies) i GESA-Endesa.

Acció 7. Millora de la qualitat de l'aigua a s'Albufera: Amb l'objectiu de millorar la qualitat de les aigües i evitar nous episodis de contaminació que puguin afectar a la fauna aquàtica, s'han de prendre les mesures necessàries per tal d'evitar l'arribada d'aigües contaminades. Una de les més necessàries és instal·lar la depuració terciària a la depuradora de Sa Pobla. A més, si s'instal·la la depuració terciària a Sa Pobla, s'ha de fer amb una llacuna naturalitzada, amb vegetació perillagunar, de manera que també faciliti el seu aprofitament per part de les aus aquàtiques, com la rosseta, l'ànnera capblanca o la fotja banyuda. És necessari realitzar anàlisis de la qualitat de l'aigua al manco una vegada a l'any, al mes d'abril.

Prioritat: Molt alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (Espais de Natura i IBAQUA).

Acció 8. Mesures per prevenir atropellaments: Instal·lar cartells advertint del risc d'atropellaments d'animals protegits a la carretera des Murterar i bandes horitzontals per minimitzar la velocitat dels vehicles o altres mesures de dissuasió de la velocitat. Així mateix, cal assessorar al Consell Insular de Mallorca en l'ampliació de la carretera des Murterar, per que el projecte inclogui mesures per controlar la velocitat. En cas de detectar altres zones amb problemes d'atropellaments que afectin alguna de les espècies del pla, s'aplicarien les mesures més adients.

Prioritat: Mitjana.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (DG Protecció d'Espècies) i Consell Insular de Mallorca.

Acció 9. Avaluar el risc de plumbisme i possibles correccions: S'elaborarà un estudi per tal d'estimar la importància de la presència de perdigons de plom a les humides a Balears, avaluar el risc que comporta per a la fauna protegida i, si s'escau, proposar mesures correctores per a minimitzar aquest risc.

Prioritat: Mitjana.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (Direcció General Protecció d'Espècies).

Acció 10. Control d'ànnera de Jamaica: Mantenir l'alerta en cas de presència d'ànnera de Jamaica i actuar per eliminar-la si se detecta a Balears, en coordinació amb el grup del Ministerio de Medio Ambiente responsable del seu control arreu de l'Estat. Afortunadament, la gran afecció a l'ornitologia a Balears, ajuda en gran mesura a que l'arribada d'un ànnera de Jamaica no passi desapercebuda. De tota manera, és convenient està al corrent de la seva aparició al llevant ibèric, per alertar al personal dels espais naturals protegits i a la resta d'ornitòlegs que vigilin la possible arribada a Balears, com va passar al 2001.

Prioritat: Alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (Direcció General Protecció d'Espècies).

Objectiu 3: Potenciar l'hàbitat a les zones humides per a la instal·lació d'aus aquàtiques com a reproductores.

Acció 11. Gestionar els nivells d'aigua i la vegetació al Salobrar de Campos. A partir del moment que El Salobrar sigui declarat i gestionat com a espai natural protegit, cal establir-hi mesures de control d'aigua i vegetació favorables per a les espècies objecte del Pla que s'hi troben, i molt especialment, la rosseta.

Prioritat: Mitja

Responsable: Organisme gestor del Salobrar, en crear-se.

Acció 12. Gestionar el canyet i els nivells d'aigua al prat de Son Bou i Es Prat de ses Monges per tal d'afavorir el bitó. Seguint els mateixos criteris que a les accions 1 i 2, se tractarà de mantenir uns 20 cm d'aigua dolça a la primavera i d'obrir el canyet per incitar al bitó a quedar-s'hi i criar, previ acord amb els propietaris d'aquestes àrees.

Prioritat: Mitja

Responsable: Conselleria de Medi Ambient.

Acció 13. Recuperar vores de S'Estany des Ponts: S'Estany d'es Ponts és una gran llacuna, adjacent al Parc Natural de s'Albufera de Mallorca, les vores del qual van ser cobertes per marès i ciment fa anys. És un lloc adient per que la fotja banyuda s'hi pugui instal·lar, però abans s'haurien de recuperar les seves vores i naturalitzar-les. Se durà, doncs, a terme un projecte d'adequació biològica amb aquest objectiu. Per a aquesta acció de restauració s'ha de comptar amb el suport de l'Ajuntament d'Alcúdia.

Prioritat: Mitjana.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (Direcció General Protecció d'Espècies).

Objectiu 4. Millorar hàbitats artificials per a afavorir la presència i cria d'aus aquàtiques.

Acció 14. Millores d'hàbitat a les Estacions Depuradores d'aigües Residuals (EDAR): Implicar IBAQUA per que les llacunes de les depuradores (per exemple, Son Navata, Binissalem i Ariany) siguin espais que allotgin aus aquàtiques. Algunes d'elles ja són molt visitades per agrons i anàtids, inclús la rosseta ha estat citada a la llacuna de l'EDAR de Son Navata (Felanitx). Amb petites millores, sobre tot en la vegetació de les vores i inclús la creació d'illetes, se pot augmentar el seu potencial per a les aus aquàtiques.

Prioritat: Baixa.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient. (Direcció General Protecció d'Espècies i IBAQUA).

Acció 15. Millores d'hàbitat a les llacunes dels camps de golf: Assessorar als camps de golf per tal que puguin allotjar aquestes espècies: es produirà un document tècnic amb la informació pertinent, i s'impulsaran acords amb els gestors dels camps per implantar les mesures corresponents. A les llacunes del camp de golf de Son Muntaner (Palma de Mallorca) s'ha citat toret en migració, i acullen una petita població de gall faver (*Porphyrio porphyrio*).

Prioritat: Baixa.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (Direcció General Protecció d'Espècies).

Acció 16. Millores a la llacuna de reg (Son Ferriol). Cal projectar una possible illa de nidificació i repòs pèr aus aquàtiques, i un possible punt d'observació d'aus a la llacuna de la Comunitat de Regants de Son Ferriol, que constitueix una localitat interessant per a la migració d'aus aquàtiques, i on podrien presentar-se les espècies objecte del pla.

Prioritat: Baixa.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient. (Direcció General Protecció d'Espècies i Comunitat de Regants).

Objectiu 5: Reforçar, si s'escau, les poblacions d'aus aquàtiques.

Acció 17. Mantenir els alliberaments de fotja banyuda. Per tal d'evitar una possible feblesa de la població per consanguinitat i per augmentar les zones ocupades per l'espècie, s'amollaran, sempre al mes de desembre (per evitar l'agressivitat territorial de la fotja comú), fins a 10 exemplars més a s'Albufera, tres al torrent de Canyamel (dos mascles i una femella) i a s'Albufereta (operació ja començada al 2007) i Es Grau amb una sèrie d'alliberacions.

Prioritat: Molt alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient. (Direcció General Protecció d'Espècies).

Acció 18. Mantenir un nucli semi-captiu d'ànnera capblanca a s'Albufera: Mentre se creen zones amb hàbitat adequat, se mantindrà un nucli semicaptiu a s'Albufera de Mallorca per tal de poder fer un seguiment més detallat de l'evolució dels exemplars i conèixer millor els seus requeriments. Els exemplars procediran de cria en captivitat.

Prioritat: Mitja

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (Direcció General Protecció d'Espècies i Espais de Natura).

Acció 19. Nous alliberaments d'ànnera capblanca: Una vegada se compti amb zones d'aigües dolces i profundes a s'Albufera i s'Albufereta, se realitzarà un segon alliberament d'ànneres capblanques a aquests indrets seguint la mateixa metodologia que a la primera alliberació. En cas que les ànneres s'adaptin al medi i se comencin a reproduir amb èxit, se podrà produir una tercera alliberació si s'escau, per reforçar la població i evitar possibles episodis de consanguinitat.

Prioritat: Mitja.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient. (Direcció General Protecció d'Espècies i Espais de natura).

Acció 20. Reintroducció de rosseta al Salobrar de Campos: Realitzar un estudi que avaluï la idoneïtat i possibilitat de la reintroducció al Salobrar de Campos de la rosseta, per incitar la seva cria. En cas de que l'avaluació sigui favorable, abans de dur-la a terme, s'hauria d'haver garantit la protecció i gestió d'aquesta zona com a espai natural protegit.

Prioritat: Mitjana.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient. (Direcció General Protecció d'Espècies).

Objectiu 6: Millorar el coneixement que se té de la biologia i ecologia de les aus aquàtiques a Balears.

Acció 21. Programa de seguiment de les espècies: Garantir que el seguiment de les espècies i dels resultats del Pla sigui suficient, amb la dedicació d'un naturalista que es coordini i complementi la dedicació dels responsables del seguiment biològic en els parcs i reserves.

Prioritat: Molt alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient. (Direcció General Protecció d'Espècies).

Acció 22. Disseny i posta en marxa d'un sistema de registres de cites d'aquestes espècies: Establir un programa de seguiment d'aquestes espècies d'aus aquàtiques, dissenyant una fitxa d'observació. Se recolliran dades sobre el comportament dels exemplars observats, per tal de conèixer millor les seves preferències d'hàbitat i els seus requeriments ecològics. Se donarà a conèixer entre els naturalistes i ornitòlegs de Balears, així como als Agents de Medi Ambient de la Conselleria de Medi Ambient, per tal que puguin col·laborar en aquest programa.

Prioritat: Molt alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient i entitats naturalistes. (Direcció General Protecció d'Espècies).

Acció 23. Recollida i anàlisi de material biològic. Analitzar les causes d'ingrés que se puguin produir d'exemplars d'aquestes espècies als centres de recuperació, ja que, malgrat no són espècies que se troben ferides o mortes sovint, pot donar més detalls de les amenaces i de l'estat de les seves poblacions a Balears. Igualment, se recolliran altres restes orgànics provinents d'elles (com plomes o closques d'ous) que se podran analitzar per conèixer els nivells de substàncies contaminants que acumulen aquestes aus.

Prioritat: Alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient (Direcció General Protecció d'Espècies).i centres de recuperació.

Acció 24. Estudi genètic de la rosseta: Estudiar si hi ha diferències genètiques entre els exemplars de la població oriental (que són els que es mantenen en captivitat) i de la població Mediterrània-Occidental, tant per la necessitat de tenir especial cura dels exemplars captius com de cara a possibles translocacions.

Prioritat: Alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient. (Direcció General Protecció d'Espècies).

Acció 25. Aprofundir en la biologia del bitó: S'establirà un protocol d'escoltes de bitó que s'aplicarà a les zones més adients per a l'espècie (s'Albufera, s'Albufereta, Lluriac, Son Saura, Es Grau, prat de Ses Monges, prat de Son Bou, etc.). A part, s'avaluarà la relació entre els focs de canyet a l'hivern, els nivells d'aigua a la primavera i el nombre de parelles de bitó. Si fos possible, es realitzaria el radioseguiment d'un bitó (exemplar recuperat).

Prioritat: Mitja.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient. (Direcció General Protecció d'Espècies).

Objectiu 7. Incrementar la sensibilitat de la població local envers la conservació de les aus aquàtiques i el seu medi natural.

Acció 26. Editar el Pla Homeyer. Se farà una edició en paper de 500 exemplars per a la seva distribució entre les entitats i persones implicades i interessades.

Prioritat: Alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient. (Direcció General Protecció d'Espècies).

Acció 27. Campanya per a pagesos i caçadors a les localitats actuals. Dur a terme una campanya de divulgació dirigida especialment als pagesos de les veles als voltants de s'Albufera de Mallorca, per minimitzar l'ús de pesticides i sensibilitzar-los envers la conservació de les aus aquàtiques. A més, se desenvoluparà una campanya de divulgació dirigida especialment als caçadors d'aus aquàtiques per informar-los de l'existència de la fotja banyuda, l'ànnera capblanca i la rosseta

Prioritat: Molt alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient. (Direcció General Protecció d'Espècies).

Acció 28. Campanya del paper de refugi de les zones humides: Dur a terme una campanya de divulgació dirigida a la població en general sobre el valor cultural i de conservació de la biodiversitat que suposen aquestes espècies i, en general, les aus aquàtiques i les zones humides

Prioritat: Alta.

Responsable: Conselleria de Medi Ambient. (Direcció General Protecció d'Espècies).

12. OBLIGACIONS ADMINISTRATIVES O PÚBLIQUES

Son obligacions de la Conselleria de Medi Ambient dins de a l'execució del Pla Homeyer les següents:

- Impulsar la redacció i aprovació del PORN del Salobrar de Campos i la seva posterior protecció com Espai Natural Protegit.
- Declaració de les Àrees Biològiques Críiques proposades al pla.
- Comunicar a la Comissió Europea l'actualització de les fitxes Natura 2000 de declaració de les ZEPA.
- Mantenir i arribar als acords o convenis necessaris amb altres institucions i organismes (GESA-Endesa, IBAQUA, consells insulars, ajuntaments, etc.) implicats en l'execució d'alguna de les accions.
- Signar acords de col·laboració amb els propietaris dels terrenys implicats en l'execució de les accions.

13. VIGÈNCIA I CRONOGRAMA

El període de vigència del Pla és de sis anys, amb una revisió intermèdia a finals del tercer any de forma que, si les seves previsions no s'acompleixen o hi ha factors externs que l'afectin, es puguin variar els objectius o les accions previstes.

El cronograma proposat per a l'execució de les accions, és el següent.

Acció / Any	1	2	3	4	5	6
1 Millores d'hàbitat PN s'Albufera						
2 Gestió aigua i vegetació RN s'Albufereta						
3 Protegir Salobrar						
4 Àrees Biològiques Crítiques						
5 Fitxes Natura 2000						
6 Projecte Avilínia						
7 Millora qualitat aigua PN s'Albufera						
8 Prevenir atropellaments						
9 Plumbisme						
10 Control ànnera de Jamaica						
11 Gestió aigua i vegetació Salobrar						
12 Gestió aigua i canyet ABC						
13 Restauració S'Estany des Ponts						
14 Millores EDAR						
15 Millores camps de golf						
16 Millores llacunes reg						
17 Alliberament fotja banyuda						
18 Nucli captiu ànnera capblanca						
19 Alliberament ànnera capblanca						
20 Reintroducció rosseta Salobrar						
21 Programa seguiment						
22 Sistema de registres de cites						
23 Recollida i anàlisi material biològic						
24 Estudi genètic rosseta						
25 Biologia bitó						
26 Edició Pla Homeyer						
27 Campanya pagesos i caçadors						
28 Campanya zones humides						

14. INDICADORS I VALORACIÓ GENERAL

Acció	Indicadors
1 Millores d'hàbitat PN s'Albufera	Nombre de cites de bitó i altres aquàtiques
2 Gestió aigua i vegetació RN s'Albufereta	Nombre de cites de bitó i altres aquàtiques
3 Protegir Salobrar	Llei de declaració com espai natural protegit
4 Àrees Biològiques Críiques	Decret de declaració
5 Fitxes Natura 2000	Enviament a la Comissió Europea
6 Projecte Avilínia	Nombre d'actuacions realitzades a zones humides
7 Millora qualitat aigua PN s'Albufera	Resultats de les anàlisis d'aigua i depuració terciària a Sa Pobla
8 Prevenir atropellaments	Mesures executades
9 Plumbisme	Estudi realitzat
10 Control ànnera de Jamaica	Cap ànnera de Jamaica observada queda sense control
11 Gestió aigua i vegetació Salobrar	Nombre de cites de rosseta i altres aquàtiques
12 Gestió aigua i canyet ABC	Nombre de cites de les cinc aus aquàtiques
13 Restauració S'Estany des Ponts	Nombre de cites de fotges banyudes i altres aquàtiques
14 Millores EDAR	Nombre de cites de les cinc aus aquàtiques
15 Millores camps de golf	Nombre de cites de les cinc aus aquàtiques
16 Millores llacunes reg	Nombre de cites de les cinc aus aquàtiques
17 Alliberament fotja banyuda	Nombre de parelles nidificants i total població estimada
18 Nucli captiu ànnera capblanca	Se coneixen millor les condicions ecològiques que requereix per sobreviure a Balears
19 Alliberament ànnera capblanca	Nombre de parelles nidificants i total població estimada
20 Reintroducció rosseta Salobrar	Estudi realitzat i, si s'escau, nombre de parelles al Salobrar
21 Programa seguiment	Nombre de cites arreu de les zones humides i personal contractat
22 Sistema de registres de cites	Nombre de cites arreu de les zones humides
23 Recollida i anàlisi material biològic	Nombre d'anàlisis efectuades al COFIB
24 Estudi genètic rosseta	Estudi realitzat
25 Biologia bitó	Nombre de mascles cantant arreu de les zones humides i nombre de dispositius de seguiment satèl·lit instal·lats
26 Edició Pla Homeyer	Nombre d'exemplars editats i distribuïts
27 Campanya pagesos i caçadors	Nombre de jornades dedicades per personal contractat i de llicències de caça expedides amb la informació divulgativa
28 Campanya zones humides	Nombre de jornades dedicades per personal contractat

L'execució i coordinació del Pla Homeyer correspon a la Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears (CMA), la qual cercarà el recolzament i suport d'altres entitats i organismes implicats i necessaris per a la seva execució.

15. ÀREES BIOLÒGIQUES CRÍTIQUES

Se declararan com a Àrees Biològiques Críiques el Prat de Son Bou (Menorca) i el Prat de ses Monges (Eivissa), amb l'objectiu de mantenir i assegurar una adequada gestió de l'hàbitat palustre d'aquestes zones i augmentar la presència d'aus aquàtiques.

Aquesta declaració se durà a terme seguint els procediments administratius i/o contractuals que pertocuin (inclosos acords amb la propietat) amb la definició de les actuacions de gestió i senyalització necessàries i l'ordenació dels usos.

16. PRESSUPOST

Moltes de les accions que es preveuen a aquest Pla de Recuperació han de ser projectades i definides en els plans de gestió dels parcs i reserves, o per altres ens com és IBAQUA, de forma que l'estimació pressupostària no pot ser avaluada amb la necessària precisió. En conseqüència, ens limitam a detallar les accions a desenvolupar directament per la Direcció General competent en conservació d'espècies.

El pressupost estimat per aquestes accions és de 290.000 Euros. Les partides anuals que s'estima per a cada acció durant els sis anys de durada del pla se detallen a la següent taula.

	1	2	3	4	5	6
1 Millores d'hàbitat PN s'Albufera	Accions a projectar i pressupostar fora de la Direcció General					
2 Gestió aigua i vegetació RN s'Albufereta						
3 Protegit Salobrar						
4 Àrees Biològiques Crítiues	Actuació administrativa sense cost d'inversió					
5 Fitxes Natura 2000	Actuació administrativa sense cost d'inversió					
6 Projecte Avilínia	Actuació amb finançament extern al Pla					
7 Millora qualitat aigua PN s'Albufera	Accions a projectar i pressupostar fora de la Direcció General					
8 Prevenir atropellaments		3.000 €				
9 Plumbisme		12.000 €				
10 Control ànnera de Jamaica	Acció sense cost d'inversió					
11 Gestió aigua i vegetació Salobrar	Accions a projectar i pressupostar fora de la Direcció General					
12 Gestió aigua i canyet ABC						
13 Restauració s'Estany des Ponts			12.000 €	12.000 €		
14 Millores EDAR	Accions a projectar i pressupostar fora de la Direcció General					
15 Millores camps de golf		2.000 €				
16 Millores llacunes reg	1.000	9.000 €				
17 Alliberament fotja banyuda	Actuació sense cost d'inversió					
18 Nucli captiu ànnera capblanca		6.000 €	1.000 €	1.000 €	1.000 €	1
19 Alliberament ànnera capblanca	Acció sense cost d'inversió					
20 Reintroducció rosseta Salobrar				8.000 €		
21 Programa seguiment	30.000 €	30.000 €	30.000 €	30.000 €	30.000 €	30
22 Sistema de registres de cites	Acció sense cost d'inversió					
23 Recollida i anàlisi material biològic	1.000 €	1.000 €	1.000 €	1.000 €	1.000 €	1
24 Estudi genètic rosseta		9.000 €				
25 Biologia bitó			3.000 €	3.000 €	3.000 €	3
26 Edició Pla Homeyer	2.000 €					
27 Campanya pagesos i caçadors		6.000 €				
28 Campanya zones humides			6.000 €			
TOTAL	34.000 €	78.000 €	53.000 €	55.000 €	35.000 €	35

17. REFERÈNCIES

Amat, J. A. i Raya, C. 2003. Focha Moruna, *Fulica cristata*. En: R. Martí y J. C. del Moral (Eds.) *Atlas de las Aves Reproductoras de España*, pp. 230-231. Dirección General de Conservación de la Naturaleza-Sociedad Española de Ornitología. Madrid.

Avellà, F. J. i Muñoz, A. *Atles dels aucells nidificants de Mallorca i Cabrera*. GOB. 315 pàgs. Palma.

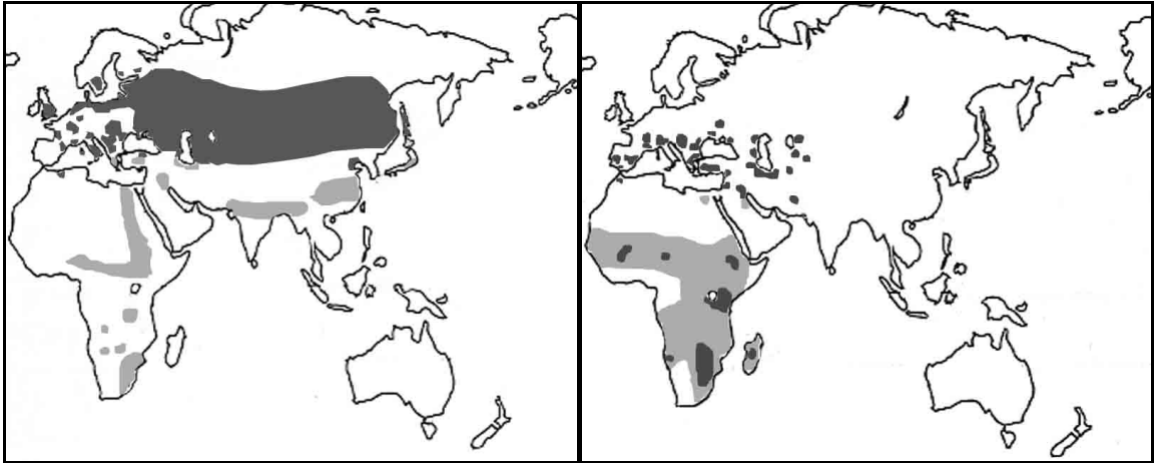
Bernis, F., Díez, P.M. y Tato, J. 1958. Guión de la avifauna balear. *Ardeola*, 4: 25-97.

- Bertolero, A. y Soto-Largo, E. 2003. Avetoro Común, *Botaurus stellaris*. En: R. Martí y J. C. del Moral (Eds.) *Atlas de las Aves Reproductoras de España*, pp. 104-105. Dirección General de Conservación de la Naturaleza-Sociedad Española de Ornitología. Madrid.
- BirdLife International. 2004. *Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status*. BirdLife International. (BirdLife Conservation Series No. 12). Cambridge, UK.
- Cramp, S. i Simmons, K.E.L. 1979. *The Birds of the Western Palearctic*, vol. II. Oxford University Press. Oxford.
- De Juana, E. i Varela, J. 2000. *Guía de las aves de España*. SEO/BirdLife i Lynx Edicions. 223 pàgs. Barcelona.
- Del Hoyo, J., Elliott, A. y Sargatal, J. (Eds.). 1992. *Handbook of the Birds of the World, Vol. 1. Ostrich to Ducks*. Lynx Editions. Barcelona.
- González, J. M., Rebassa, M., López-Jurado, C., Martínez, O., García, D. i Costa, S. 2002. Registres Ornitològics. *Anuari Ornitològic de les Balear 2001* vol. 16: 83-171. GOB. Palma.
- González, J.M., Mas, R., Rebassa, M., López-Jurado, C., Pons, A., Martínez, O. i Costa, S. 2007. Registres Ornitològics. *Anuari Ornitològic de les Balears 2006*, vol 21: 99-129. GOB. Palma.
- Green, A. J. 1993. *The status and conservation of the Marbled Teal Marmaronetta angustirostris*. Slimbridge, U.K.: Wetlands International (IWRB Spec. Publ. 23).
- Green, A. J. 1998. Clutch size, brood size and brood emergence in the Marbled Teal *Marmaronetta angustirostris* in the Marismas del Guadalquivir, southwest Spain. *Ibis*, 140: 670-675.
- Green, A., Echevarría, J. L. i Ferrández, M. 2003. Cerceta Pardilla, *Marmaronetta angustirostris*. En: R. Martí y J. C. del Moral (Eds.) *Atlas de las Aves Reproductoras de España*, pp. 144-145. Dirección General de Conservación de la Naturaleza-Sociedad Española de Ornitología. Madrid.
- Homeyer, A. v. 1962-63. Die Balearen. Parts I i II. *Journal f. Ornith.*, 10, (1862), pp: 1-23, 241-285 i 417-434; Part III, *Ibid* 11, (1863), pp: 81-99.
- IUCN 2007. *2007 IUCN Red List of Threatened Species*. <www.iucnredlist.org>.
- Jurado, J. R. 2001. Acostant-se a la fi del s. XIX: Rul-ian, Lilford i von Homeyer. *Es Busqueret*, núm. 13: 18-21. GOB-Mallorca. Palma.
- López-Jurado, C. 1999. Rareses ornitològiques a Mallorca i Formentera. Informe de 1998. *Anuari Ornitològic de les Balears 1998*. Vol. 13: 127-141. GOB. Palma.
- López-Jurado, C. 2000. Homologació de rareses ornitològiques a Mallorca i Formentera. Informe de 1999. *Anuari Ornitològic de les Balears 1999*. Vol. 14. pàgs. 27-44. GOB. Palma.
- López-Jurado, C. i CR-GOB. 2001. Homologació de rareses ornitològiques a Mallorca i Formentera. Informe de 2000. *Anuari Ornitològic de les Balears 2000*. Vol. 15. pàgs. 37-49. GOB. Palma.
- López-Jurado, C. i CR-GOB. 2002. Homologació de rareses ornitològiques a Balears. Informe de 2001. *Anuari Ornitològic de les Balears 2001*. Vol. 16. pàgs. 99-113. GOB. Palma.
- Madroño, A., González, C y Atienza, J. C. (Eds.) *Libro Rojo de las Aves de España*. Dirección General para la Biodiversidad-SEO/BirdLife. Madrid.
- Martínez, O., García, D., Costa, S., López-Jurado, C., González, J. M., Rebassa, M. i Pons, A. 2006. Registres Ornitològics. *Anuari Ornitològic de les Balear 2005* vol. 20: 129-249. GOB. Palma.
- Mayol, J. 1992. De la presencia de *Oxyura leucocephala* a Mallorca. *Butll. Soc. Hist. Nat. Baleares*, 35: 127-130.
- Muntaner, J. 2002. Primera cita de Malvasía canela *Oxyura jamaicensis* en las Baleares y problemas de conservación de la Malvasía cabeciblanca *Oxyura leucocephala*. *Anuari Ornitològic de les Balears 2001* vol. 16: 41-46. GOB. Palma.

- Pérez-Aranda, D., Ibáñez, F., García, L., Giménez, M., Garrido, H. i Mánez, M. 2003. Garcilla Cangrejera, *Ardeola ralloides*. En: R. Martí y J. C. del Moral (Eds.) *Atlas de las Aves Reproductoras de España*, pp. 110-111. Dirección General de Conservación de la Naturaleza-Sociedad Española de Ornitología. Madrid.
- Rebassa, M. 2006. Resultats dels primers 2 anys de seguiment de la fotja banyuda (*Fulica cristata*) a s'Albufera de Mallorca. *Anuari Ornitològic de les Balear 2005* vol. 20: 25-32. GOB. Palma.
- Rebassa, M., Suárez, M., González, J. M., López-Jurado, C., Martínez, O. i García, D. 2003. Registres Ornitològics. *Anuari Ornitològic de les Balear 2002* vol. 17: 115-213. GOB. Palma.
- Riera, J., González, J. M., López-Jurado, C., Martínez, O. i Palerm, J. C. 2001. Registres Ornitològics. *Anuari Ornitològic de les Balear 2000* vol. 15.: 51-155. GOB. Palma.
- Suárez, M., González, J. M., Rebassa, M., López-Jurado, C., Pons, A. i Martínez, O. 2004. Registres Ornitològics. *Anuari Ornitològic de les Balear 2003* vol. 18: 107-211. GOB. Palma.
- Suárez, M., González, J. M., Rebassa, M., López-Jurado, C., Pons, A. i Martínez, O. 2005. Registres Ornitològics. *Anuari Ornitològic de les Balear 2004* vol. 19: 127-240. GOB. Palma.
- Suárez, M., Cardona, E. i Escandell, R. 2006. Recompte hivernal d'aus aquàtiques i limícoles a les Balears, gener 2005 i 2006. *Anuari Ornitològic de les Balear 2005* vol. 20: 65-76. GOB. Palma.
- Svanberg, F., Mateo, R., Hillström, L., Green, A. J., Taggart, M., Raab, A. i Meharg, A. A. (2006). Lead isotopes and Pb shot ingestion in the globally threatened Marbled Teal (*Marmaronetta angustirostris*) and White-headed Duck (*Oxyura leucocephala*). *Science of the Total Environment*, 370: 416-424.
- Torres-Esquivias, J. A. 2003. Malvasía cabeciblanca, *Oxyura leucocephala*. En: R. Martí y J. C. del Moral (Eds.) *Atlas de las Aves Reproductoras de España*, pp. 154-155. Dirección General de Conservación de la Naturaleza-Sociedad Española de Ornitología. Madrid.
- Urdiales, C. 1992. *El Avetoro (Botaurus stellaris) en España. Base documental para su gestión*. Informe inédito para ICONA. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.
- Viada, C. 2006. *Libro Rojo de los Vertebrados de Baleares (3ª edición)*. Conselleria de Medi Ambient. CD-Rom.
- Vicens, P. 1998. Situació de la queca *Botaurus stellaris* a s'Albufera de Mallorca. *Anuari Ornitològic de les Balears 1997*, vol 12: 95-104. GOB. Palma.
- Vicens, P. 2001. *Determinació de la població reproductora de Queca Botaurus stellaris al Parc Natural de s'Albufera de Mallorca*. Cens per detecció de cants. Informe inédito para el Parc Natural de s'Albufera de Mallorca, Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears.
- Vicens, P. 2004. Evolució de la població dels Ardeids al Parc Natural de s'Albufera de Mallorca. *Anuari Ornitològic de les Balears 2003*, vol. 18: 27-36. GOB. Palma.
- Wetlands International. 2006. *Waterbird Population Estimates -Fourth edition*. Wetlands International, Wageningen. The Netherlands.

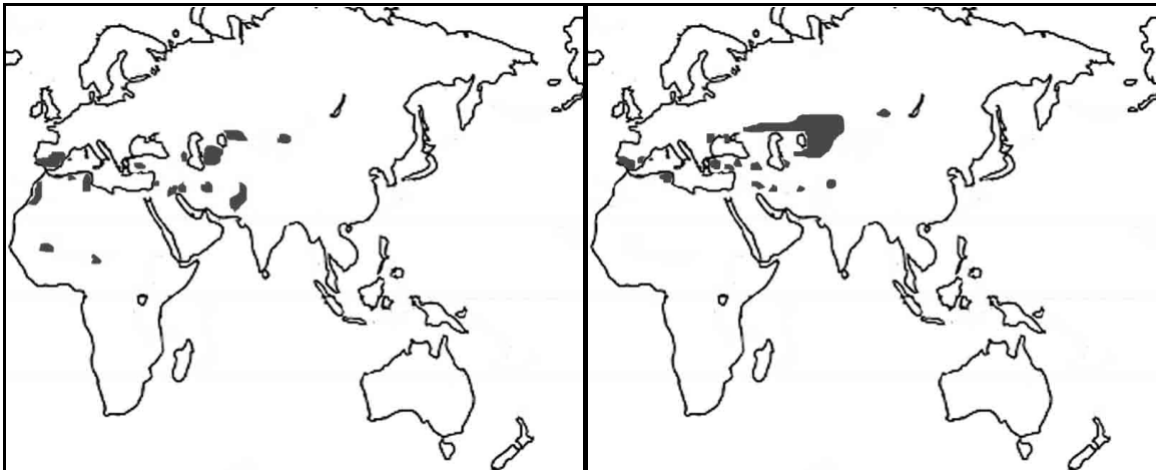
Annex I. Distribució mundial

Llegenda: Gris fosc: zones amb poblacions sedentàries o estivals; gris clar: zones d'hivernada. Font: adaptat de del Hoyo *et al.* (1992) i del Hoyo *et al.* (1996).

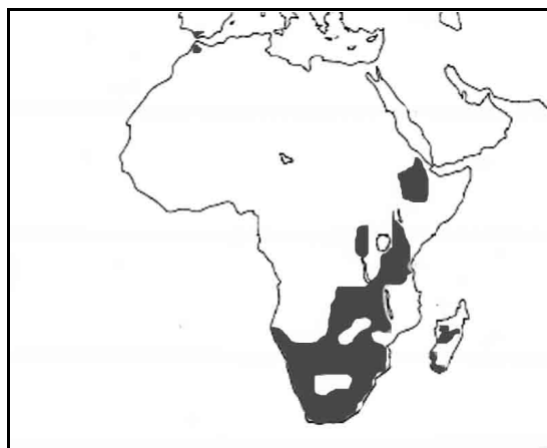
Bitó (*Botaurus stellaris*).

Toret (*Ardeola ralloides*).

Rosseta (*Marmaronetta angustirostris*).

Ànnera capblanca (*Oxyura leucocephala*).

Fotja banyuda (*Fulica cristata*).

Del Hoyo, J., Elliott, A. y Sargatal, J. (Eds.). 1992. *Handbook of the Birds of the World, Vol. 1. Ostrich to Ducks*. Lynx Editions. Barcelona.

Del Hoyo, J., Elliott, A. y Sargatal, J. (Eds.). 1996. *Handbook of the Birds of the World, Vol. 3. Hoatzin to Auks*. Lynx Editions. Barcelona.

Annex II. Evolució demogràfica a Balears

Bitó (*Botaurus stellaris*)

La subespècie nominal és paleàrtica, també a regions orientals i nord de l'afrotropical (Del Hoyo *et al.*, 1992). A Espanya no supera els 25 mascles territorials, amb la població principal a la vall de l'Ebre amb 12-17 mascles (Bertolero i Soto-Largo, 2003).

Sembla que es reproduïa a dues localitats de Mallorca i possiblement també a Menorca i va ser abundant a s'Albufera fins a la dècada del 1950 i se va extingir com a reproductor al 1970 (Urdiales, 1992; Vicens, 1998). Al 1991 es tornà a observar conducta reproductora a s'Albufera de Mallorca, el juliol de 1992 s'observaren dos joves de l'any i al 1993 se va detectar la presència de 7 mascles cantant (Avellà i Muñoz, 1997).

El nombre de parelles fluctua anualment depenent del nivell d'aigües obertes als llocs més adequats per a la cria: màxim de 10 parelles al 1996, mínim de 2-3 al 2001 a causa d'un any sec (Vicens, 1998; Vicens, 2001; Vicens, 2004). Durant la migració, és present a altres illes de manera rara (Menorca) o accidental (Eivissa i Formentera). Darrerament, s'està observant a s'Albufera també a l'hivern (Vicens, 2004). A s'Albufereta, hi ha cites recents tant a l'hivern com en època de cria, inclús d'exemplars cantant (P. Vicens, com. pers.; Suárez *et al.*, 2006).

La gran majoria de les observacions se concentren a s'Albufera de Mallorca, on, a més de ser la zona amb l'hàbitat més adient per a l'espècie, se fa un seguiment especial, mentre que a s'Albufereta s'ha detectat dues vegades (al maig i al novembre). El segon lloc amb més registres es Lluriac i Tirant (Es Mercadal) en migració prenupcial (mesos de març i abril) i postnupcial (octubre i novembre). Altres registres, tots en migració prenupcial (març-abril) o postnupcial (octubre-novembre), han tingut lloc al Prat de Sant Jordi (Palma), Son Saura (Ciutadella), s'Albufera des Grao (Maó) (Varis autors a: Riera *et al.*, 2001, González *et al.*, 2002, Rebassa *et al.*, 2003, Suárez *et al.*, 2004, Suárez *et al.*, 2005, Martínez *et al.*, 2006 i González *et al.*, 2007).

Els requeriments d'hàbitat d'aquesta espècie, en especial grans extensions de canyissars, suposen una limitació important per a la seva cria a altres zones humides de Balears, excepte a s'Albufera. Altre indret on s'hi podria instal·lar com a reproductor es s'Albufereta, on s'han sentit mascles cantant al mes de maig, i al prat de Son Bou (Vicens, 1998). Altres zones humides on s'ha detectat en migració, al març-abril i/o a l'octubre-novembre, són les basses de Lluriac i Tirant (Es Mercadal), s'Albufera des Grau (Maó) i Son Saura (Ciutadella).

Toret (*Ardeola ralloides*)

Distribuïda per la regió etiòpica i el sud i centre d'Europa fins a l'Àsia central. Marcadament migratòria, passa els hiverns a l'Àfrica subsahariana. (Del Hoyo *et al.*, 1992). A Espanya mostra una moderada expansió, amb un total de 850-1.100 parelles que fluctuen segons les condicions hídriques; les seves principals colònies se troben al delta de l'Ebre, Doñana, albufera de València i El Hondo i Santa Pola a Alacant (Pérez-Aranda *et al.*, 2003).

S'havia citat com a visitant rar a s'Albufera de Mallorca amb possibilitats de cria (Bernis, 1959), posteriorment se va deixar d'observar i va tornar ser observat durant les migracions a partir dels anys 80 del segle passat. A Mallorca, se comencen a produir observacions estivals els anys 1990 i 1992 a s'Albufera, sense més indicacions de cria (Avellà i Muñoz, 1997). La primera cita de cria se va produir al 1997, i al 2000 ja se va instal·lar de manera regular com a reproductor a s'Albufera, amb 4-5 parelles (Vicens, 2004), segurament atret per la creixent colònia d'altres ardèids a aquest indret. Al 2005 se van estimar unes 8-10 parelles.

Durant les migracions està present de manera escassa a Mallorca i Menorca, essent més rara a les Pitiüses (Martínez *et al.*, 2006), s'ha detectat també a l'hivern (un exemplar al 2005 (Suárez *et al.*, 2006). Al període 2000-2005 a S'Albufera s'han detectat màxims de 34 exemplars en migració prenupcial (2002) i de 26 a la postnupcial (2002) i a s'Albufereta, al Salobrar de Campos i al Prat de Sant Jordi (Palma) només a la prenupcial entre 1 i 3 exemplars; a Menorca també hi és present com a migrant (sobre tot a Lluriac, Es Grau i Son Bou), principalment durant el moviment prenupcial, amb màxims de quatre exemplars al 2003; i a Eivissa (Ses Salines d'Eivissa, Ses Feixes) i Formentera (S'Estany Pudent), sobre tot a la prenupcial entre 1 i 4 exemplars (Varis autors a: Riera *et al.*, 2001, González *et al.*, 2002, Rebassa *et al.*, 2003, Suárez *et al.*, 2004, Suárez *et al.*, 2005, Martínez *et al.*, 2006 i González *et al.*, 2007).

S'incorpora tard a les colònies, i sembla que l'establiment previ de l'esplugabous (*Bubulcus ibis*), l'agró blanc (*Egretta garzetta*) i l'orval (*Nycticorax nycticorax*) com a reproductors als anys 90 ha estat la clau per a la cria del toret a s'Albufera. Aquest fet fa difícil la seva instal·lació com a reproductor a altres indrets de Balears, ja que de moment només hi ha colònies d'agrons a s'Albufera.

Rosseta (*Marmaronetta angustirostris*)

Espècie pròpia de la conca mediterrània, amb una població fragmentada pel sud de la península Ibèrica i nord d'Àfrica i des de l'Orient Mitjà fins a l'extrem occidental de la Xina (Del Hoyo *et al.*, 1992). A Espanya, amb una població que fluctua entre les 30 i les 200 parelles segons les condicions hídriques, té dos nuclis principals, a Andalusia (Doñana, on la tendència poblacional és negativa) i la Comunitat Valenciana (El Hondo i Santa Pola), malgrat també cria a altres localitats; en els darrers 20 anys ha augmentat el nombre de localitats de cria fora de Doñana, però amb una tendència poblacional que no és clara (Green *et al.*, 2003).

La primera cita de cria és d'una parella al 1967 al Salobrar de Campos (Avellà i Muñoz, 1997). No va tornar a criar fins al 1997 a s'Albufera de Mallorca, on ho ha continuat fent al 1998, 1999, 2002, 2003, 2004 i 2005; sempre una parella excepte el 2002 quan se van registrar dues. S'ha considerat una raresa fins al 2002, amb observacions molt puntuals a s'Albufera de Mallorca (de l'abril al juny, 2-3 exemplars al any), al Salobrar de Campos i a Ses Salines d'Eivissa. Però a partir del 2002 se comencen a observar a s'Albufera més individus i amb més freqüència, amb cites des del gener fins al novembre, amb un màxim de 20 exemplars al febrer del 2003. També comença a ser més freqüent a altres indrets, com al Salobrar (3 exemplars a l'agost del 2005), Son Navata (2 exemplars al juny del 2004), Ses Salines d'Eivissa (un aucell a l'octubre del 2004 i un altre al maig del 2005), Tirant a Menorca (dos a l'abril del 2005) i a s'Espalmador (Formentera, dos al desembre del 2005) (Varis autors a: López-Jurado, 1999, López-Jurado, 2000, López-Jurado y CR-GOB, 2001, López-Jurado y CR-GOB, 2002, Rebassa *et al.*, 2003, Suárez *et al.*, 2004, Suárez *et al.*, 2005, Martínez *et al.*, 2006 i González *et al.*, 2007).

Les zones humides més interessants per la rosseta a Balears són s'Albufera i el Salobrar de Campos, ambdós indrets on ha criat, però també s'observa a Ses Salines d'Eivissa, Tirant i Son Navata. Pel seu caràcter, molt discret, és possible que hi hagi, almenys esporàdicament, nidificació a alguna altra localitat.

Ànnera capblanca (*Oxyura leucocephala*)

Distribuïda pel Paleàrtic, amb dos poblacions, una sedentària a la Mediterrània sudoccidental i una migratòria que arriba fins a l'extrem noroccidental de la Xina; la principal població se troba al sud de l'antiga Unió Soviètica (Del Hoyo *et al.*, 1992). A Espanya, després d'arribar al seu mínim poblacional a finals de la dècada de 1970 amb només 22 exemplars, va augmentar fins als 2.300 exemplars al 2003 ocupant totes les

potencials zones òptimes sobre tot a Alacant, Almeria, Càdis, Ciutat Reial, Còrdova, Sevilla i Toledo (Torres-Esquivias, 2003).

A Balears, al 1992 se documentà la presència històrica de l'ànnera capblanca a Mallorca (Mayol, 1992). El Govern de les Illes Balears comença un projecte per a la seva reintroducció per tal de contribuir a la seva conservació, ja que se troba en un delicat estat a causa, en part, de l'aparició d'exemplars assilvestrats de l'ànnera de Jamaica (*Oxyura jamaicensis*), ja que els híbrids entre ambdues espècies són fèrtils, el que pot dur a una greu pèrdua genètica. La població reintroduïda a Mallorca se suposava aïllada d'aquesta amenaça per la dificultat de l'ànnera de Jamaica per travessar grans superfícies de mar (Muntaner, 2002). El projecte de reintroducció se va dur a terme al 1993 (36 exemplars), 1995 (18 exemplars) i 2004 (17 exemplars), alliberant-se a s'Albufera de Mallorca juvenils cedits pel Parc Nacional de Doñana. Ha criat varis anys (1996, 1998, 1999, 2000 i 2001) a s'Albufera, però sembla que no s'ha aclimatat com s'esperava i la seva població ha anant minvant fins que al 2005 només ha quedat un únic exemplar mascle (Muntaner, 2002; Vicens, com. pers.), procedent de la primera alliberació (per tant, ha viscut 14 anys al parc).

Fotja banyuda (*Fulica cristata*)

El gruix de la seva població se troba a la regió etiòpica, amb petites poblacions relictas i marginals a Espanya i el Marroc (Cramp i Simmons, 1979). A Espanya, és present a uns pocs indrets d'Andalusia (80 parelles al 2002) i, després de l'alliberació d'exemplars criats en captivitat, al 2001 se va instal·lar a altres llocs d'Andalusia i de la Comunitat Valenciana. Se troba en expansió després d'arribar quasi a l'extinció a finals de la dècada de 1980 (Amat i Raya, 2003).

Està citada com a reproductora al Prat de Sant Jordi (Homeyer, 1862-63). Al 2004 se va iniciar un projecte per a la seva reintroducció al Parc Natural de s'Albufera de Mallorca (Rebassa, 2006). Entre el 2004 i el 2007 s'han alliberat un total 46 exemplars, tots ells provinents de la cria en captivitat al Centre de Protecció i Estudi del Medi Natural (El Saler, València), i cedits per la Generalitat Valenciana. Al mateix any 2004 se van detectar les primeres parelles reproductores, que s'han anant incrementant any rere any (veure taula A).

	2004	2005	2006	2007
Aus alliberades	20	12	8	6
Parelles	3	5	2	5
Polls	0	5-6	3	13
Estima població		18-19		25-30

Taula A. Dades de la població de la fotja banyuda dins el Parc Natural de s'Albufera de Mallorca (Rebassa, 2006; Rebassa i Vicens, com. pers.).

La majoria dels exemplars s'han quedat dins el Parc Natural de s'Albufera. Tres s'han dispersat molt enfora de la zona d'alliberació: un a Menorca i un a l'Estany des Ponts (s'Albufera de Mallorca), que han acabat morint, i un tercer s'ha assentat al Torrent de Canyamel (Rebassa, 2006). Al 2004 se va detectar la mort de tres exemplars probablement com a conseqüència d'un vessament d'aigües no depurades, un altre va morir atropellat i un altre més per causes desconegudes (Rebassa, 2006).